

Perspectiefnota 2025

Gemeente Alblasterdam

Inhoudsopgave perspectiefnota 2025

1. Inleiding.....	3
2. Beleidsmatige ontwikkelingen	5
3. Algemeen financieel perspectief.....	16
4. Maatregelen om tot een sluitende begroting te komen.....	20
5. Begrotingsuitgangspunten	25
6. Van Perspectiefnota naar begroting	26

1. Inleiding

Hierbij presenteren wij de perspectiefnota 2025. Dit document biedt inzicht in de beleidsontwikkelingen, trends, kansen en risico's die op ons afkomen en de impact hiervan op de financiële begroting. We beschrijven ook de eerste maatregelen die we voorstellen om de gemeente financieel gezond te houden.

We kampen met prijsstijgingen en onzekerheid over de structurele inkomsten van de Rijksoverheid op de langere termijn. Voor veel gemeenten heeft dit gevolgen, ook voor Alblaserdam. Het college van Alblaserdam wil daarom 1,5 miljoen euro bezuinigen op de begroting van 2025. Voor 2026 en 2027 wordt geschat dat er structureel 4,5 miljoen euro bezuinigd moet worden op de jaarlijkse begroting. In deze perspectiefnota leest u welke maatregelen we voorstellen voor het komend jaar en gedeeltelijk voor de jaren daarna, om financieel gezond te blijven. Tegelijkertijd laten we zien hoe we met onverminderde energie werken aan de ambities uit het collegeprogramma en verder kijken dan deze collegeperiode.

Collegeprogramma en ambities

Het collegeprogramma vormt de basis van onze ambities en plannen. En hoewel maatregelen noodzakelijk zijn om de gemeente financieel gezond te houden, blijven we ons richten op de gestelde doelen. In deze nota gaan we dus ook in op wat we het komend jaar gaan doen, ondanks de bezuinigingsopgave.

Beleidsinhoudelijk deel

We beschrijven in hoofdstuk 2 wat we meer of minder gaan doen en welke activiteiten we blijven uitvoeren. Dit helpt ons prioriteiten te stellen en gericht te werken aan onze doelstellingen, terwijl we onze middelen efficiënt inzetten.

Financiële vooruitzichten

In het financiële deel (hoofdstuk 3) van deze nota reflecteren we op onze huidige positie en de verwachte verandering. We laten zien waar we staan en welke mutaties we nog verwachten.

Maatregelen om tot een sluitende begroting te komen

In hoofdstuk 4 stelt het college concrete maatregelen voor om de financiële gezondheid van de gemeente te waarborgen voor 2025 en daarna. Hoewel we nog niet helemaal zijn waar we willen zijn, laten de voorgestelde maatregelen zien dat we de goede kant op bewegen.

Wat gaan we doen?

We blijven werken langs de lijnen van het collegeprogramma, ondanks de uitdagingen. Dit betekent dat we onze ambitie blijven nastreven en de benodigde maatregelen nemen om onze doelen te bereiken. Het perspectief voor de komende jaren is helder: we gaan door met het realiseren van onze ambities en zetten ons in voor een financieel stabiele toekomst.

Om tot een weloverwogen pakket aan maatregelen te komen, hebben we gekeken naar zes onderwerpen:

1. Kostendekkendheid

We kijken kritisch of onze voorzieningen efficiënt zijn georganiseerd en zoeken naar manieren om kosten te verminderen. We maken onze producten en diensten kostendekkend, zodat inwoners de werkelijke kosten betalen.

2. Samenwerkingen

Een groot deel van de begroting gaat naar samenwerkingsverbanden en gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn samenwerkingen met diverse gemeenten die diensten gezamenlijk uitvoeren, zoals de Dienst Gezondheid & Jeugd, Sociale Dienst, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Veiligheidsregio of SMART Delta Drechtsteden. We verwachten dat zij bijdragen aan onze financiële opgave. Vanaf 2026 verwachten we hier substantiële besparingen te realiseren.

3. Sociaal domein

Als zorgzaam dorp versterken we de eigen kracht van onze inwoners en ondersteunen we waar nodig. Dit vergt een groot deel van onze begroting. We evalueren kritisch onze uitgaven binnen het sociaal domein en maken enkele moeilijke keuzes om besparingen te realiseren, terwijl we er alles aan doen om het voorzieningenniveau zo goed mogelijk op peil te houden.

4. Eigen organisatie

We investeren in de persoonlijke ontwikkeling om onze medewerkers te blijven binden en boeien en streven naar zoveel mogelijk medewerkers in vaste dienst. We evalueren kritisch ons ontwikkelaanbod en lopen volgend jaar niet voorop in verdere digitalisering en innovatie.

5. Lastenverzwaring

We vergelijken onze lokale lasten met die van andere gemeenten. Alblasserdam bevindt zich in de middenmoot. Met de voorgestelde lastenverzwaring behouden we deze gemiddelde positie.

6. Fysieke ruimte

We kijken kritisch naar onze uitgaven voor de fysieke ruimte. Door slimme keuzes te maken, willen we zorgen voor een duurzame en prettige leefomgeving. Dit betekent dat we goed nadenken over welke projecten echt nodig zijn en waar we kunnen besparen.

Fit en groen dorp

We blijven werken aan een fit en groen dorp in de polder dat duurzaam en bereikbaar is. We geven prioriteit aan klimaatadaptatie en de energietransitie, verbeteren het openbaar vervoer en de fietsveiligheid, bieden goede zorg aan inwoners die dat nodig hebben en streven naar voldoende huisvesting.

Ondanks de bezuinigingen blijven we ook naar de verdere toekomst kijken en bouwen we verder aan een toekomstbestendig Alblasserdam, met waardevolle toekomstvisies zoals de woonzorg- de bereikbaarheids- en de parkeervisie.

Leeswijzer

De perspectiefnota start met de beleidsmatige ontwikkelingen. Deze zijn per programma en per onderwerp te lezen in hoofdstuk 2. Soms is aangegeven dat bepaalde invulling financiële gevolgen heeft, die worden behandeld in het volgende hoofdstuk. Hoofdstuk 3 gaat in op de ontwikkeling van het financieel perspectief, met een terugblik op het begrotingsaldo en de bijstellingen op basis van gesprekken, besluiten en enkele aannames. Dit biedt een nieuw beeld van de verwachte financiële positie, zodat er keuzes gemaakt kunnen worden voor de begroting van 2025 en de jaren daarna. De keuzes worden uitgewerkt in Hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 behandelt enkele technische uitgangspunten voor de uitwerking van de begroting. Tot slot in Hoofdstuk 6 de vervolgstappen richting begroting.

2. Beleidsmatige ontwikkelingen

In dit hoofdstuk presenteren we de beleidsmatige ontwikkelingen voor de komende jaren. Het hoofdstuk is opgebouwd uit drie opgaven die centraal staan in ons beleid: duurzaamheid en bereikbaarheid, zorg en welzijn en veiligheid en leefbaarheid. Het hoofdstuk sluit af met een bespreking van de overhead en bedrijfsvoering. Elke paragraaf is nauw verbonden met de ambities en doelstellingen uit het collegeprogramma 2022-2026 'Fit en groen dorp in de polder'.

Programma 1 Een duurzaam, bereikbaar dorp

In lijn met het collegeprogramma werken we aan een duurzaam en bereikbaar Alblisserdam. Dit deelhoofdstuk bespreekt onze plannen om de buitenruimte te vergroenen, klimaatadaptieve maatregelen te implementeren en de infrastructuur te verbeteren. We leggen de nadruk op circulariteit en het efficiënter omgaan met grondstoffen om een fit en groen dorp te realiseren.

In 2025 zetten we verdere stappen in het onderhouden en beheren, vergroenen en verduurzamen van onze buitenruimte. We verbeteren de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte door vergroening, het verminderen van verhardingen, het toepassen van klimaatadaptieve maatregelen en het vergroten van de (bio-)diversiteit. Bij reconstructies en andere aanpassingen in de openbare ruimte passen we klimaatadaptieve maatregelen toe. Met onze onderhouds- en beheerplannen zorgen we voor een veilige buitenruimte door het onderhouden van wegen, verlichting, civiele kunstwerken en speeltuinen.

Wat gaan we doen in 2025

Om onze ambities te realiseren en tegelijkertijd financieel gezond te blijven, nemen we de volgende maatregelen. Deze maatregelen versterken de duurzaamheid en bereikbaarheid van ons dorp en zorgen voor een solide financiële basis.

Voor volgend jaar zijn we kritisch op welke werkzaamheden doorgang vinden en hoe ze worden uitgevoerd. Voor de buitenruimte is er sprake van een combinatie van bezuinigingen en lastenverzwaring. We zullen scherp moeten sturen op efficiëntie en prioritering van onze projecten om onze doelen te bereiken binnen de financiële kaders.

Met deze maatregelen versterken we de duurzaamheid en bereikbaarheid van Alblisserdam en zorgen we voor een gezonde financiële basis, zodat we de ambities uit het collegeprogramma kunnen blijven realiseren.

- **Aanpassing LIOR (Leidraad Inrichting, Openbare Ruimte):** We passen de LIOR aan voor een klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte.
- **Groenstructuurplan:** We zetten verder in op het Groenstructuurplan om de biodiversiteit en vergroening te bevorderen.
- **Verkeersveiligheidsprojecten:** we zetten verkeersveiligheidsprojecten voort, waaronder de uitvoering van het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan en de aanpassing van de Grote Beer/Helling.
- **Onderzoek fietslus:** We onderzoeken de mogelijkheden voor een fietslus ter bevordering van veilige en duurzame mobiliteit.
- **Uitrollen van het Grondstoffenplan Alblisserdam 2025-2030:** We stimuleren afvalscheiding en verminderen restafval om de kosten beheersbaar te houden en de circulariteit te bevorderen.
- **Verdere uitvoering Speeltuinenbeleid:** We blijven het speeltuinenbeleid uitvoeren om ervoor te zorgen dat iedereen veilig kan blijven spelen.
- **Grote reconstructies:** We voeren grote reconstructies uit, zoals in de Staatsliedenbuurt, Vinkenveld Zuid en de oostzijde van de Vinkenveldweg.

We hebben hiervoor een groot aantal werkzaamheden, zowel beleidsmatig als uitvoerend. We zorgen onder meer voor beheerplannen en onderhoud en voeren grote reconstructies uit die ons dorp veilig, leefbaar en prettig houden. Deze werkzaamheden omvatten naast bovengenoemde projecten ook doorlopende taken zoals het ophalen van afval, het onderhouden van groen en het begeleiden van uitvaarten.

Lokale Duurzaamheidsagenda 2023-2026

In de lokale duurzaamheidsagenda 2023-2026 is vastgelegd dat we in het kader van circulariteit onnodige uitputting van grondstoffen willen voorkomen. Dit doen we door anders om te gaan met grondstoffen. Het grondstoffen- en afvaldossier is bij uitstek het dossier om daarmee aan de slag te gaan. We willen de kilo's restafval fors terugdringen en zorgen voor meer herbruikbare grondstofstromen van goede kwaliteit. Alleen op die manier kunnen we een fit en groen dorp in de polder worden.

Aanpak en Prioriteiten

Voor volgend jaar moeten we kritisch bekijken welke werkzaamheden doorgang vinden en hoe ze worden uitgevoerd. Voor de buitenruimte is er sprake van een combinatie van bezuinigingen en lastverzwaring. We zullen scherp moeten sturen op efficiëntie en prioritering van onze projecten om onze doelen te bereiken binnen de financiële kaders. Om een besparing te realiseren worden individuele verzoeken van inwoners en ondernemers meer geclusterd opgepakt in combinatie met andere werk of groot onderhoudsprojecten.

Programma 2 Met oog voor elkaar

Onze zorg en welzijn opgave richt zich op het versterken van de sociale cohesie en het bieden van ondersteuning aan onze inwoners. We zetten in op de verdere transformatie van het sociaal domein door het versterken van preventieve voorzieningen en het verbeteren van de toegang tot zorg en ondersteuning. Dit deelhoofdstuk beschrijft hoe we de eigen kracht van onze inwoners willen bevorderen en zorgen voor een zorgzaam Alblasserdam.

Na de decentralisaties binnen het sociaal domein, waarbij de taken en verantwoordelijkheden van de lokale overheden fors toenamen, hebben gemeenten zich eerst gericht op de transitie: het overnemen van de taken van het rijk, de provincie en zorgkantoren. Nadat de transitie goed was geland, verschoof de aandacht naar de transformatie: het anders organiseren van de diverse taken binnen het sociaal domein.

Gelet op de omvang en complexiteit van bepaalde taken binnen het sociaal domein is in onze regio gekozen om taken op het gebied van jeugd te delegeren aan de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (GR DG&J) en de taken op het gebied van Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Participatie naar de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (GRS).

Uitgangspunten voor de transformatie

De basisgedachte voor de decentralisaties is dat gemeenten van alle overheden het dichtst bij de inwoners staan en zo het best kunnen aansluiten hun vragen. Gemeenten waren al verantwoordelijk voor een breed preventief aanbod, zoals de jeugdgezondheidszorg en maatschappelijk werk. Door deze preventieve voorzieningen te versterken en goed te laten aansluiten op meer curatieve voorzieningen, kan het preventieve aanbod effectiever worden ingericht. Uitgangspunten binnen de transformatie zijn dan zo dicht mogelijk bij huis, zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig, van aanbodgericht naar vraaggericht en naar een integraal aanbod (één gezin, één plan).

Transformatie in Alblasserdam

Om invulling te geven aan de uitgangspunten binnen de transformatie, heeft Alblasserdam de afgelopen jaren lokaal gebouwd aan een stevig preventief voorveld, met het Brughuis als centrale vindplaats. Door te investeren in een integraal, preventief, vraaggericht lokaal aanbod, beogen we het beroep op duurdere (regionaal georganiseerde) maatwerkvoorzieningen, en zo de kosten, terug te dringen. Gelet op de positieve resultaten die dit oplevert voor de gemeente Alblasserdam, zeker op het gebied van jeugdhulp, bouwen ook de meeste gemeenten in onze regio inmiddels aan stevige lokale 0-100 teams of wijkteams.

Opwaartse druk op zowel vraag als kosten voorzieningen

Er is een aantal maatschappelijke ontwikkelingen die grote opwaartse druk veroorzaken op de vraag naar en de kosten van voorzieningen binnen het sociaal domein. Dit vertroebelt het positieve effect van de investeringen in de transformatie.

Inflatie en cao loonstijgingen

Ten eerste bemoeilijken de hoge loonstijgingen volgens de cao's, ten gevolge van de hoge inflatie van de afgelopen jaren, het daadwerkelijk besparen op de kosten binnen het sociaal domein. Zeker omdat binnen het sociaal domein arbeid veruit het grootste aandeel heeft in de kosten. Wanneer een aanbieder door inflatie bijvoorbeeld wordt geconfronteerd met gemiddeld 8% hogere kosten, kan worden beargumenteerd dat een kostenstijging lager dan 8% feitelijk een besparing is ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit betekent dat het financieel moeilijk aan te tonen is dat een goed functionerend voorveld zorgt voor lagere kosten op duurdere zorg, omdat de kosten per definitie in totaliteit stijgen. Tot slot worden de stijgende kosten door inflatie niet volledig vergoed via indexatie van de algemene uitkering.

Vergrijzing

Ten tweede heeft de vergrijzing invloed op de totale zorgbehoefte. Deze vergrijzing doet zich in heel ons land voor, en ook in ons dorp: de omvang van de groep 80-plussers in de Alblasserdamse bevolking zal in het tijdvak 2022-2040 naar verwachting met bijna 45 procent toenemen. Hierdoor neemt het beroep op onder andere de Wmo-voorzieningen toe, wat een kosten oprijvend effect heeft.

Jeugd onder druk

Ten derde zien we dat de zorgvragen bij de Nederlandse jeugd toenemen. Het rapport Jong na corona van de Universiteit van Utrecht in samenwerking met het Trimbos Instituut uit 2023 laat zien dat de levenstevredenheid onder de jeugd tussen 2017 en 2022 is afgenomen en dat de mentale problemen in dezelfde tijd zijn toegenomen. Ook de ervaren druk door school, gebruik van sociale media en (online) pesten zijn toegenomen. Aangegeven wordt dat de coronamaatregelen een (erg) negatieve invloed hebben gehad op de sociaal emotionele ontwikkeling en motivatie bij kinderen op de basisschool en de middelbare school. Dit alles heeft tot gevolg dat de zorgvraag onder jongeren de afgelopen jaren is toegenomen. Wanneer het gebruik en de kosten van jeugdhulp in Alblasserdam enigszins lijken te stabiliseren kan ook hier de vraag worden gesteld of er sprake is van minder gebruik en kosten door de investering in de voorliggende voorzieningen. Op basis van de maatschappelijke trend zou immers geen stabilisatie, maar een stijging van gebruik en kosten worden verwacht.

Minder beschikbare middelen

Terwijl de hiervoor beschreven maatschappelijke ontwikkelingen feitelijk allemaal hogere kosten voor het sociaal domein tot gevolg hebben, worden gemeenten de komende jaren geacht hun taken met minder middelen uit te voeren. En aangezien een groot deel van de kosten binnen gemeenten worden gemaakt in het sociaal domein, hebben we ook moeten kijken naar mogelijkheden om te besparen binnen het sociaal domein.

Investeren in voorliggende algemene voorzieningen

Op basis van de beleidsuitgangspunten van de transformatie willen we blijven inzetten op de lokale voorliggende voorzieningen. Hierdoor worden hogere kosten voor duurdere regionale maatwerkvoorzieningen voorkomen. Hiervan zien we een positief effect, zij het door de genoemde maatschappelijke ontwikkelingen in de vorm van minder meerkosten. Met andere woorden, de kosten voor verschillende maatwerkvoorzieningen stijgen in Alblisserdam minder hard dan in de regio.

Besparen op regionale maatwerkvoorzieningen

De komende jaren willen we in Alblisserdam vooral de kosten voor de duurdere regionale maatwerkvoorzieningen verder terugdringen. Concreet betekent dit dat de gemeente wil besparen op de bijdrage aan de GR Dienst Gezondheid & Jeugd (DG&J) en de GR Sociaal (GRS). Dit doen we enerzijds door lokaal meer op te pakken en zo minder door te verwijzen naar regionale maatwerkvoorzieningen. Anderzijds doen we dit in samenwerking met de negen (DG&J) en zes (GRS) andere opdrachtgevende gemeenten, in een concrete bestuursopdracht aan de GR-en om bezuinigingen te realiseren.

Echter, de effecten van de bestuursopdrachten zullen op zijn vroegst pas vanaf 2026 en verder zichtbaar zijn. De begrotingen van de GR DG&J en de GRS voor 2025 laten nog geen kostendaling zien, waardoor voor 2025 toch vooral in de lokale begroting gezocht zal moeten worden naar besparingen. Hier zit een spanning, omdat juist investeringen in lokale voorzieningen besparingen op de regionale maatwerkvoorzieningen opleveren. Het risico bestaat dat besparingen in het lokale aanbod hogere regionale kosten tot gevolg hebben.

Wat gaan we anders doen in 2025?

Zoals is aangegeven, zijn we binnen deze perspectiefnota genoodzaakt om voor het jaar 2025 vooral in de lokale begroting te zoeken naar ruimte. Dit heeft ook binnen het sociaal domein invloed op de dienstverlening. Om een beeld te geven over de consequenties van deze voorgestelde aanpassingen worden deze per onderwerp kort toegelicht.

Incidentele aanvulling budget voor 2024 komt vanaf 2025 te vervallen

Naast de voorgestelde bezuinigingen in deze perspectiefnota, is er eerder al besloten om voor het jaar 2024 incidenteel aanvullend budget beschikbaar te stellen. Voor 2024 is de structurele indexatie 4,2%. De CAO-loonstijgingen van 2024 bedroegen voor veel partners in 2024 meer dan 4,2%. Om te voorkomen dat partners direct moesten snijden in de dienstverlening, is voor het jaar 2024 besloten een incidenteel budget in de begroting op te nemen van € 200.000. Hierdoor is aan de partners tijd gegeven om hun dienstverlening aan te passen aan de aangepaste bijdrage. De partners zijn destijds op de hoogte gesteld van dit door de gemeenteraad besloten uitgangspunt via de subsidiebeschikking 2024.

Vanaf 2025 komen deze incidentele extra gelden te vervallen. Naast de maatregelen om tot een sluitende begroting te komen, vergroot dit de financiële opgave van de gesubsidieerde organisatie. Voor het jaar 2025 houden we rekening met een loon- en prijsindexatie van 3,5%. Dit heeft over de hele breedte van de partners van de gemeente Alblisserdam invloed op de dienstverlening. Op specifieke onderdelen zal in de het vervolg van deze perspectiefnota de uitwerking verder gedefinieerd worden.

Brughuis

Minder subsidie Brughuispartners

Het Brughuis is dé plek waar inwoners van Alblasserdam terecht kunnen met hulp en ondersteuningsvragen. Het Brughuis biedt zelf hulp en ondersteuning en kan inwoners ook toe leiden naar andere voorzieningen. Dit geldt zowel voor de algemene lokale voorliggende voorzieningen als voor de regionale maatwerkvoorzieningen. Het Brughuis speelt zo een belangrijke rol in het versterken van het lokale hulp en ondersteuningsaanbod en het terugdringen van het beroep op regionale maatwerkvoorzieningen.

Zoals eerder genoemd, heeft het vervallen van het incidentele budget bovenop de compensatie voor indexatie van 2024 (€ 200.000) een negatief effect. Voornamelijk de Brughuispartners zullen hinder ondervinden van het niet volledig compenseren van de loon- en prijsindexatie binnen de algemene uitkering. Omdat de begroting van partners binnen het Brughuis vooral uit loonkosten bestaat, zullen bezuiniging op dit vlak invloed hebben op de formatie binnen het Brughuis of zal het leiden tot aangepaste dienstverlening. Concreet kan dit betekenen dat er minder inwoners geholpen kunnen worden binnen het Brughuis en er meer gebruik gemaakt moet worden van duurdere regionale voorzieningen, of dat de baliefunctie binnen het Brughuis bijvoorbeeld niet meer bemenst kan worden. Het aanbieden van kwalitatief goede lokale hulp en ondersteuning, voorliggend aan de regionale maatwerkvoorzieningen, komt voor het jaar 2025 mogelijk onder druk te staan. De aanvullende voorgestelde bezuiniging bij Stichting Welzijn Alblasserdam zet deze dienstverlening verder onder druk. Deze voorgestelde bezuiniging heeft dan als gevolg dat we ons ambitieniveau mogelijk moeten bijstellen.

Vanaf 2026 en verder staan er nog meer bezuinigingen binnen het sociaal domein op de rol. Het college is genooddaakt om in 2025 binnen de lokale begroting naar middelen te zoeken om een sluitende begroting te presenteren. Voor 2026 is de opgave groter en verwachten we ook binnen onze gemeenschappelijke regelingen ruimte te vinden.

Alternatieve financiering voor algemene voorzieningen

Via incidentele financiering is het mogelijk om een aantal algemene voorzieningen wel in stand te houden. Dit gaat binnen het sociaal domein via de regionaal te ontvangen gelden vanuit het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Via deze incidentele regelingen is het mogelijk om de praktijkondersteuner huisartsen voor jeugdigen (POH jeugd) en het Odensehuis incidenteel te dekken uit deze middelen. De voorzieningen blijven daarmee vooralsnog in stand.

Dit zijn beide voorzieningen die we willen behouden binnen het sociaal domein; de POH Jeugd zorgt met specifieke GGZ-expertise dat jongeren die bij huisartsen komen, direct worden doorverwezen naar de juiste (bij voorkeur algemene) voorziening. Het Odensehuis is een ontmoetingsplek voor mensen met beginnende dementie en hun naasten. Het Odensehuis biedt een inloop/ dagbesteding voor inwoners met beginnende dementie. Binnen de demografische ontwikkeling van vergrijzing en een groei van het aantal inwoners die te maken krijgt met dementie, zien wij het Odensehuis als een waardevolle voorziening in de directe omgeving van onze inwoners.

Lokale algemene voorzieningen

Afbouw GGZ inloop Yulius

Inwoners met GGZ-problematiek kunnen in Alblasserdam gebruik maken van de brede inloop van Yulius. Al jaren zien we de vraag naar GGZ-hulp toenemen. Met de extramuralisatie (de afbouw van het aantal bedden) zijn bovendien inwoners met meer ingewikkelde GGZ-problematiek meer zichtbaar aanwezig in de gemeente en meer aangewezen op het lokale voorzieningenaanbod. Tegelijkertijd is de financiering van de GGZ voor volwassenen een verantwoordelijkheid van de zorgverzekering. Hoewel wij de aanwezigheid van de brede inloop van Yulius waardevol vinden voor onze gemeente, stellen we voor om de financiering vanuit de gemeente voor deze voorziening af te

bouwen, en in 2025 € 25.000 minder beschikbaar te stellen. Concreet heeft dit mogelijk tot gevolg dat de openingstijden van de brede inloop worden beperkt.

Onderwijs

Vervallen busvervoer schoolzwemmen Kompas en 't Nokkenwiel locatie Maasplein

De gemeente Alblasserdam biedt als één van de weinige gemeenten in Nederland schoolzwemmen aan voor kinderen op de Alblasserdamse basisscholen. Voor de scholen in de wijk Kinderdijk, het Kompas en het Nokkenwiel locatie Maasplein, organiseert de gemeente bovendien busvervoer voor het schoolzwemmen. We stellen voor om het busvervoer vanaf 2025 niet meer vanuit de gemeente te financieren, wat een besparing oplevert van € 13.000. Kinderen vanuit deze twee locaties zullen dan op eigen vervoer naar het zwembad moeten reizen, of inwoners of het onderwijs moeten met een alternatieve vorm van financiering zelf het busvervoer organiseren. De mogelijkheid bestaat dat deze scholen niet meer gebruik zullen maken van het schoolzwemmen.

Sport, cultuur en recreatie

Beperken ABC-team

Het ABC-team organiseert in Alblasserdam allerlei laagdrempelige activiteiten op het gebied van sport, cultuur en natuur voor de Alblasserdamse jeugd. Het doel van het ABC team is om buitenschools sport/beweeg aanbod te creëren (Zomerpaspoort, A-Kids, kabouter- en pleinsport), ontwikkelkansen voor kinderen en jongeren te vergroten en hen hun competenties en talenten te laten ontdekken en om jonge Alblasserdammers meer naar buiten te krijgen, achter de schermplaatjes vandaan de natuur in. Daarnaast levert het ABC-team ook een belangrijke bijdrage in ondersteunende diensten aan maatschappelijke partners en aan trajecten zoals Jongeren op gezond gewicht (JOGG) en de doelen in de gezondheidsnota. Kortom, het ABC-team levert een belangrijke bijdrage aan de activering en participatie van de Alblasserdamse jeugd. De professionals van het ABC-team worden bekostigd vanuit de regeling combinatiefuncties, wat betekent dat zij deels bekostigd worden vanuit een specifieke uitkering en deels vanuit de gemeente in de vorm van een cofinanciering. De voorgestelde bezuiniging op het ABC-team is fors, niet alleen op formatie, maar ook op uitvoeringsbudget. Het aanbod op het gebied van natuur- en cultuuronderwijs zal mogelijk worden geschrapt omdat dit al op een minimaal niveau is ingeregeld (denk aan leesactiviteiten, natuurfestival). Een andere optie kan zijn om het aanbod tegen betaling aan te bieden. De bestuurlijke afspraken die vanuit het Rijk in het verleden zijn gemaakt spreken over cofinanciering, een bijdrage van de gemeente zelf, vanuit bijvoorbeeld stichtingen, verenigingen, onderwijs, bedrijfsleven etc., of een combinatie van partijen die te maken hebben met de werkzaamheden van de functionarissen uit de Brede Regeling Combinatiefuncties.

Buurtkracht

In dit collegeprogramma is er een start gemaakt met het project Buurtkracht. De missie en visie van Buurtkracht zijn vastgesteld en er is een start gemaakt met het uitvoeringsprogramma voor 2025. Daarvoor zijn verschillende bijeenkomsten in 2024 met inwoners belegd om op te halen wat de behoefte is. Er wordt voorgesteld om het uitvoeringsbudget van het project Buurtkracht voor 2025 met € 50.000 af te ramen, wat inhoudt dat het uitvoeringsbudget gehandhaafd blijft op het niveau van 2024 en qua budget niet verder wordt geïntensiveerd. De doelstelling was om voor 2025 Buurtkracht verder uit te breiden over andere wijken in het dorp. Deze voorgestelde aanpassing zal betekenen dat dit vertraging op gaat lopen en de vooraf gestelde ambities bijgesteld moeten worden. Het project kan dus met een andere snelheid wel doorgaan.

Programma 3 Thuis in ons dorp

In dit programma richten we ons op het verbeteren van de openbare orde en veiligheid, en het versterken van de leefbaarheid in onze gemeente. We werken aan het aanpakken van ondermijning,

verbeteren de verkeersveiligheid en zorgen voor een veilig en prettig woonklimaat. We beschrijven onze samenwerking met andere gemeenten en organisaties om deze doelen te bereiken.

Visies en implementatie Omgevingswet

Het implementeren van de Omgevingswet is in volle gang. De komende jaren worden de nodige stappen worden gezet m.b.t. de programma's, voortvloeiend uit de visies die in september door de raad worden behandeld en het Omgevingsplan. De invoering van de omgevingswet is een wettelijke verplichting en heeft gevolgen voor 2025 en verder.

Programma's

In september behandelt de raad de omgevings-, bereikbaarheids- en woonzorgvisie, met de parkeervisie in november. Na de vaststelling van deze visies wordt bepaald welk programma als eerste wordt uitgewerkt.

Omgevingsplan

Op 1 januari 2032 moet Alblasserdam één dekkend omgevingsplan hebben. Dit vergt een interactief proces waarbij de gehele organisatie betrokken is.

Openbare orde en veiligheid

Bestuurlijk interventieteam

In samenwerking met de gemeenten Sliedrecht, Papendrecht, Hendrik Ido Ambacht en Zwijndrecht (Drechtsteden-buiten) is in 2024 een bestuurlijk interventieteam gestart. Dit team pakt misstanden op het gebied van ondermijning aan en voert controles uit om de weerbaarheid tegen georganiseerde criminaliteit te vergroten. De kosten worden gedeeld door de vijf gemeenten en zijn in de begroting opgenomen. Wij maken ons hard dat ook de provincie in 2025 weer bijdraagt in de kosten net als in 2024.

Evenementen

Stichting Facilitair Evenementen Alblasserdam (SFEA) regelt vergunningen en veiligheids- en mobiliteitsplannen voor de vier grote evenementen (Koningsdag, Paardenmarkt, Wielerronde en Havenfestival). Vanwege de hoge kosten en strikte overheidsvereisten zoeken we vanaf 2026 naar extra bijdragen van andere partijen.

Risk Factory

Alle deelnemende gemeenten binnen de Veiligheidsregio ZHZ hebben afgesproken een Risk Factory op te richten. Dit concept bevordert zelfredzaamheid, veiligheid en gezondheid door middel van thema's zoals cyberveiligheid, hoogwater of groepsdruk bij jongeren. In de Risk Factory wordt door bedrijfsleven en partners die zich bezighouden met preventie op gebied van veiligheid en gezondheid samengewerkt. Iedere gemeente levert een financiële bijdrage. Voor Alblasserdam betekent dit een bedrag van € 5.000. Dit wordt betaald uit bestaande middelen.

Uitvoeringsplan 2025 Integraal Veiligheidsbeleid

Op basis van het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027 wordt jaarlijks een uitvoeringsplan opgesteld waarin de concrete acties voor dat jaar zijn opgenomen. Het uitvoeringsplan voor 2025 past binnen de financiële kaders die door de raad zijn vastgesteld.

Woonwagenbeleid

Het ministerie van BZK heeft gemeenten opgeroepen om te zorgen voor voldoende woonwagenstandplaatsen. In de Woonzorgvisie, die naar verwachting in september 2024 wordt vastgesteld, wordt een nadere uitwerking van het woonwagenbeleid aangekondigd. Dit begint met een onderzoek naar de behoefte aan woonwagens en standplaatsen, wat zal leiden tot nieuw beleid in 2025.

Polder Blokweer

Per 1 januari 2026 wordt polder Blokweer opnieuw ingericht tot een Natura2000-gebied. Deze herinrichting vraagt om zorgvuldige planning en samenwerking met diverse betrokken organisaties. We onderzoeken welke inrichting het meest geschikt is voor de polder, met speciale aandacht voor de relatie met de omliggende omgeving. Daarnaast bekijken we hoe we het huidige gebruik van de polder, inclusief dat door zorgboeren, kunnen integreren in het nieuwe plan. Het behoud van zorgboeren is een belangrijke overweging en daarom is een deel van de polder afgebakend voor een zogenaamd Zorglint.

De polder valt onder het Unesco Werelderfgoed Kinderdijk, wat extra aandacht vraagt voor het behoud en de versterking van de unieke eigenschappen van het gebied binnen de Natura2000-opgave. Dit project vereist de inzet van expertise en advies van verschillende organisaties, waaronder de provincie, Staatsbosbeheer, Waterschap, en het RCE. Samen streven we naar een duurzame en integrale herinrichting die zowel de natuurwaarden versterkt als rekening houdt met de belangen van alle betrokken partijen.

Ruigenhil

Het project Ruigenhil verloopt volgens schema. Momenteel hebben we 11 huisnummers in ons bezit en de financiële planning blijft binnen het beschikbaar gestelde krediet. Momenteel actualiseren we de haalbaarheidsberekeningen die in 2021 de basis vormden voor het projectbudget. Op basis van deze nieuwe berekeningen worden verschillende scenario's uitgewerkt. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de volledige schadeloosstelling die nodig is bij een eventuele onteigening. Het vergt veel tijd en energie om bewoners in beweging te krijgen, maar door persoonlijke contacten en betrokkenheid maken we daadwerkelijk een verschil. Hierdoor krijgen de bewoners weer perspectief en vertrouwen in de toekomst.

Afwegingskader verhuur en bezit gemeentelijke panden

In 2025 gaan we het afwegingskader voor verhuur en bezit van gemeentelijke panden toepassen. Dit kader, dat momenteel wordt ontwikkeld (juni 2024), geeft richting aan ons toekomstig vastgoedbeheer.

De gemeente verhuurt panden zoals De Rederij sportcentrum Blokweer, het Brughuis, de Kinderboerderij, Landvast, de Participand, de Portier, de Postduif, de Rederij en de voormalige Brandweerkazerne. Belangrijke vragen zijn of het wenselijk is om alle huidige huurders te behouden, of de huurprijzen passend zijn en of deze panden in gemeentelijk bezit moeten blijven.

Er zijn twee onderzoeken uitgevoerd die waardevolle inzichten bieden, maar aanvullende informatie is nodig. Om tot een zorgvuldig advies te komen, ontwikkelen we kaders voor verhuur en voor bezit, aanschaf en afstoot van vastgoed.

Deze kaders zullen worden toegepast op huidige huurders en panden. Besluitvorming kan leiden tot veranderingen in huurcontracten, huurprijzen, verhuizingen, en beslissingen over het al dan niet behouden en investeren in panden. De uitvoering van deze beslissingen start vanaf 2025.

Deze aanpak kan extra kosten met zich meebrengen, bijvoorbeeld door investeringen in panden, maar kan ook tot besparingen leiden als panden met hoge onderhoudskosten worden afgestoten. Ons doel is een duurzaam en kostenbewust beheer van gemeentelijk vastgoed

Flexwoningen De Loopplank

De omgevingsvergunning voor flexwoningen wordt naar verwachting in 2024 verleend, waarna de sloop van het oude schoolgebouw kan beginnen. De aanwezigheid van vlermuizen, het verleggen van zowel een gas- als een rioolleiding en een latere aanlevering van het stedenbouwkundig plan hebben voor vertraging gezorgd. Naar verwachting nemen de eerste bewoners in het tweede kwartaal van 2025 intrek in de woningen.

Voor het project is een grondexploitatie geopend. Bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is in het kader van de Stimuleringsregeling een subsidieaanvraag ingediend. De beschikking is ontvangen met daarin het besluit dat de subsidieaanvraag is toegekend.

Transferium Kinderdijk

De gemeente Alblasserdam wil een parkeerplaats (transferium) voor 350 personenauto's realiseren. Het transferium is bedoeld voor bezoekers van het Werelderfgoed Kinderdijk en lokale ondernemingen (zoals o.a. Fokker) kunnen gebruik maken van het transferium vanwege het gebrek aan parkeergelegenheid bij bedrijventerreinen. Voor de realisatie is zowel een omgevingsvergunning als een watervergunning nodig. De planning voor de uitvoering is aangepast van het derde kwartaal 2024 naar het eerste kwartaal van 2025.

De gemeenteraad heeft voor de aanleg van het transferium een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld. Ook kan de gemeente gebruik maken van een subsidie van vanuit de Regiodeal. Er wordt pas gestart met de aanleg als er een sluitende businesscase is.

Binnen de Regiodeal is het niet gelukt om een pilotproject uit te voeren, waardoor er potentieel nog middelen beschikbaar zijn voor de pijler Dynamische Oevers. Het project Transferium Kinderdijk past goed binnen deze pijler en de mogelijkheden worden onderzocht om het bedrag voor Alblasserdam te verhogen.

Ruimtelijke puzzel

Gemeente Alblasserdam is een gemeente met ambities enerzijds en beperkte ruimte voor ontwikkeling anderzijds. Dat betreft met name fysieke ruimte. Daarnaast hebben we ons ook te verhouden met richtinggevend en kaderstellende overheden als Rijksoverheid, provincie, Regio Drechtsteden en Waterschap. Hierbij zit er spanning tussen korte termijn behoeften rondom wonen en werken enerzijds en (midden)lange termijn uitdagingen en behoeften vanuit bestuur, overheden en thema's als klimaatadaptie en duurzaamheid. Dit is een ruimtelijke puzzel die we met alle genoemde stakeholders moeten leggen nu en in de toekomst.

Dit vraagt:

- duidelijkheid in wie welke verantwoordelijkheden heeft en belangen vertegenwoordigd,
- goede / open communicatie tussen de verschillende partijen,
- de samenhang vinden tussen de diverse initiatieven, en
- respect voor elkaars behoeften en belangen

Vanuit Alblasserdam staan wij voor 2024 de omgevingsvisie, bereikbaarheidsvisie, woonzorgvisie en daaruit volgend o.a. de parkeervisie op het programma. Stukken die richtinggevend en kadergevend zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen binnen Alblasserdam. Binnen de Provincie wordt gewerkt aan een Ruimtelijk Voorstel dat ook eind 2024 invulling krijgt. Dit voorstel is 6 maart 2024 op hoofdlijnen vastgesteld en wordt voor eind 2024 thematisch en gebiedsgericht verder uitgewerkt in samenwerking met o.a. gemeenten. Het voorstel is eveneens richting- en kadergevend voor de provincie, gemeenten, waterschappen en bedrijfsleven. In 2025 zal de vastgestelde gemeentelijke visies en het provinciale Ruimtelijk Voorstel een verdere invulling worden gegeven aan de ruimtelijke uitdagingen binnen Alblasserdam.

Kortom: de opgave is *samen doen* vanuit een gemeenschappelijk belang voor Nederland, de provincie, regio en vooral de gemeente Alblasserdam. Hierbij is het belangrijk dat we als gemeente en regio duidelijk maken waar we in deze samenwerking voor staan en gaan, welke uitdagingen dat met zich brengt en dat we dit duidelijk in deze samenwerking inbrengen. Nogmaals met respect voor elkaars belangen.

Wat gaan we doen in de komende jaren?

Met de volgende maatregelen versterken we de openbare orde en veiligheid, en zorgen we voor een solide financiële basis, zodat we de doelstellingen uit het collegeprogramma kunnen blijven verwezenlijken:

- Efficiënter werken binnen het bestuurlijk interventieteam: We optimaliseren de samenwerking met andere gemeenten om kosten te delen en de efficiëntie te verhogen.
- Kostenbeheersing bij evenementen: We zoeken naar extra bijdragen van andere partijen en overwegen alternatieve financieringsmodellen om de kosten van evenementen te dekken.
- Risicoanalyse en preventie: Door deel te nemen aan de Risk Factory, versterken we de zelfredzaamheid en veiligheid van onze jongeren zonder extra kosten.
- Uitvoering Integraal Veiligheidsbeleid: We blijven werken binnen de financiële kaders en focussen op effectieve acties die bijdragen aan de veiligheid van Alblasserdam.
- Duurzaam woonwagenebeleid: We ontwikkelen een nieuw woonwagene- en standplaatsenbeleid op basis van de behoefteanalyse, met oog voor inclusie en rechtszekerheid.
- Herinrichting Polder Blokweer: We zetten in op samenwerking met partners om de herinrichting efficiënt en effectief te realiseren, waarbij we de belangen van alle betrokkenen respecteren.
- Optimalisatie vastgoedbeheer: We passen het afwegingskader toe om een duurzaam en kostenbewust beheer van gemeentelijke panden te waarborgen.
- Ondersteuning bij Flexwoningen De Loopplank: We zorgen voor een soepele uitvoering en betrekken bewoners actief bij de voortgang van het project.
- Uitvoering Transferium Kinderdijk: We werken aan een sluitende businesscase en houden rekening met alle juridische en logistieke aspecten om vertragingen te minimaliseren.

Overhead

In het collegeprogramma streven we naar een wendbare en flexibele organisatie die mee kan groeien met de ontwikkelingen. Een toekomstbestendige ambtelijke organisatie en een gezonde financiële situatie zijn randvoorwaarden voor het behalen van onze ambities. Door te investeren in de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers en het vormen van een stabiel en deskundig managementteam, zorgen we ervoor dat de gemeente Alblasserdam klaar is om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan

Bedrijfsvoering

Vanaf 2022 is onze formatie uitgebreid en hebben we de afgelopen jaren veel inspanningen geleverd om onze bezetting op orde te krijgen. Dit is grotendeels gelukt. Op dit moment vervullen we nog een aantal functies via inhuur vanwege de krapte op de arbeidsmarkt. Dit betreft voornamelijk functies op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, management, financiën en control. We hebben met succes een gemeentesecretaris/algemeen directeur geworven, die per 1 september 2024 begint. In het huidige managementteam werken meerdere betrokken interim professionals, en samen met de nieuwe gemeentesecretaris bouwen we verder aan een team met vaste medewerkers. Dit is essentieel voor het waarborgen van specialistische kennis binnen de organisatie.

Met dit stabiele, duurzame en complementaire team willen we de organisatie verder ontwikkelen en het integraal samenwerken bevorderen. We besteden veel aandacht aan persoonlijke ontwikkeling om onze medewerkers verder te professionaliseren, te binden en te boeien. Daarnaast sturen we op resultaten, stellen we prioriteiten en bewaken we de rolvastheid binnen de teams.

Wat gaan we doen in de komende jaren?

Om een gezonde financiële organisatie te blijven, zullen we de volgende maatregelen nemen:

- **Efficiënter werken:** We blijven kritisch kijken naar onze processen en zoeken continu naar manieren om efficiënter te werken. Dit kan betekenen dat we processen herzien, digitaliseren of optimaliseren om tijd en kosten te besparen.
- **Beperken van inhuur:** We streven ernaar om de afhankelijkheid van externe inhuur te verminderen door gerichte wervingscampagnes en door te investeren in de ontwikkeling van onze huidige medewerkers. Dit helpt ons om extra kosten te besparen en de continuïteit binnen de organisatie te waarborgen.
- **Investeren in technologie:** Door te investeren in digitale oplossingen, kunnen we de efficiëntie verhogen en de kwaliteit van onze dienstverlening verbeteren. Dit zal ons helpen om met minder middelen meer te bereiken.
- **Persoonlijke ontwikkeling:** We blijven investeren in de persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Dit zorgt ervoor dat zij zich blijven ontwikkelen en bijdragen aan de ontwikkeling en verbetering van onze organisatie.
- **Kostenbeheersing:** We voeren een strikt kostenbeheersingsbeleid, waarbij we kritisch kijken naar alle uitgaven en zoeken naar mogelijkheden om te besparen zonder in te leveren op de kwaliteit van onze dienstverlening.

Verbonden partijen

De bijdragen aan onze gemeenschappelijke regelingen stijgen onder invloed van prijsstijgingen, inflatiecorrectie en soms door nieuwe beleidswensen. Vooruitlopend op deze perspectiefnota hebben wij alle gemeenschappelijke regelingen via de zienswijzen gevraagd een bijdrage te leveren aan de financiële opgave van de gemeenten, onder andere door inflatieontwikkeling komend jaar in de eigen begroting of bedrijfsvoering op te vangen.

Daarnaast werken de meeste gemeenschappelijke regelingen aan een bestuursopdracht om besparingsmogelijkheden in beeld te brengen. Verwachting is dat besparingen niet eerder dan vanaf 2026 in beeld zijn of gerealiseerd kunnen worden. In de loop van 2024 wordt daarover meer duidelijk. In deze nota is rekening gehouden met de informatie die we tot nu op basis van begrotingswijzigingen, en ontwerpbegrotingen van gemeenschappelijke regelingen hebben ontvangen.

3. Algemeen financieel perspectief

In dit hoofdstuk informeren wij u over het algemeen financieel perspectief.

Ontwikkeling financieel perspectief

We starten met een overzicht van de veranderingen ten opzichte van de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2028 (A). Daarna volgen bijstellingen en verwachte bijstellingen. Deze bijstellingen zijn ingedeeld naar verschillende onderwerpen, namelijk:

- Bijstellingen op basis van al genomen besluiten en de Eerste Bestuursrapportage 2024 (B)
- Overige verwachte bijstellingen inclusief de gevolgen van de meicirculaire 2024 (C)
- Verwachte mutaties als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen 2025 (D)
- De uitwerking van de maatregelen om tot een sluitende begroting te komen (E)

Startsituatie

Het overzicht start met het saldo op basis van de programmabegroting 2024, aangevuld met het saldo van de jaarschijf 2028, die nog niet eerder in de P&C-stukken is gepresenteerd.

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2024	2025	2026	2027	2028
Geraamd resultaat programmabegroting 2024 (A)	383	3	-3.829	-4.457	-4.706

Mutaties al genomen besluiten en de Eerste Bestuursrapportage 2024

Onderstaand een overzicht van de financiële gevolgen voor het saldo van de begroting van besluiten die genomen zijn na vaststelling van de Programmabegroting 2024. Hierin zijn ook de gevolgen meegenomen van de bijstellingen van de Eerste Bestuursrapportage over 2024 die tegelijkertijd met deze nota wordt behandeld.

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2024	2025	2026	2027	2028
Integraal veiligheidsbeleid	-183	-244	-244	-244	-244
Programmacoördinator Rederij	-23				
Bijstellingen Eerste Bestuursrapportage 2024	-92	236	69	645	1.035
Mutaties reeds genomen besluiten (B)	-298	-8	-174	400	791

Mutaties overige verwachte bijstellingen incl. de gevolgen van de meicirculaire 2024

Naast gevolgen van al genomen besluiten, hebben wij zicht op verwachte bijstellingen die nog worden uitgewerkt en worden meegenomen in een volgende bestuursrapportage en/of de programmabegroting 2025.

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2024	2025	2026	2027	2028
Meicirculaire 2024 gemeentefonds	544	-685	463	351	377
Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling Sociaal	-953	-953	-953	-953	-953
Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling SVHW	-50				
Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling VRZHZ	-30	-30	-30	-30	-30
Omissies in de meerjarenraming			37	-137	-137
Mutaties verwachte bijstellingen (C)	-489	-1.668	-483	-770	-743

Meicirculaire 2024 gemeentefonds

Volgens planning is de meicirculaire 2024 verschenen. Zoals aangekondigd in de Voorjaarsbrief 2024 is hierin verwerkt het vervroegd ingaan van de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2024, een incidentele compensatie vanaf 2024 tot en met 2029 en het schrappen van de opschalingskorting vanaf 2026. Naast deze aangekondigde mutaties is ook een aantal taakmutaties opgenomen, waaronder besparingsverlies Jeugd. De geraamde extra besparing Jeugd van het Rijk van € 500 miljoen voor 2025 komt te vervallen, omdat de maatregelen die tot besparing leiden nog niet zijn gerealiseerd. Uitgangspunt is dat het vervallen van de extra korting geen budgettair effect heeft. Het verloopt (nagenoeg) budgettair neutraal, omdat gemeenten in de begroting voor Jeugdzorg rekening mochten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming van de uitgaven. Dit wordt voor 2025 nu teruggedraaid. Ook in onze begroting was met een besparing rekening gehouden, tot een bedrag van € 500.000. De compensatie in de algemene uitkering is voor 2025 € 568.000. In de budgettaire bijlage bij het hoofdlijnenakkoord van de formerende partijen is opgenomen dat de besparing van € 511 miljoen op jeugdzorg ook voor 2026 en verder vervalt. Dit is uiteraard nog niet definitief en dus ook niet in de meicirculaire opgenomen.

De overige taakmutaties betreffen marginale toevoegingen van mutaties die eerder incidenteel waren, in de cluster zorg, maar nu structureel zijn gemaakt. Het actualiseren van (landelijke) maatstafgegevens en daardoor wijziging van de uitkeringsfactor tot slot heeft ook een positief effect op de ontwikkeling van de algemene uitkering.

Het in deze tabel gepresenteerde effect is exclusief het aandeel loon- en prijscompensatie voor 2025. Die is meegenomen in het volgende onderdeel (D) van dit hoofdstuk.

Bijdragen aan gemeenschappelijke regeling

Enkele gemeenschappelijke regelingen hebben ons geïnformeerd over te verwachte bijstellingen van de begroting voor 2024. Na besluitvorming daarover bij de gemeenschappelijke regelingen worden deze verwerkt in de begroting en meerjarenraming van de gemeente.

Omissies in de meerjarenraming

In de uitwerking van de mutaties in de programmabegroting zijn enkele omissies ontstaan. Deze worden in aankomend begrotingsproces hersteld.

Onderstaand een samengevat beeld van de ontwikkeling van het saldo van de begroting en de meerjarenraming op basis van bovenstaande informatie.

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2024	2025	2026	2027	2028
Geraamd resultaat programmabegroting 2024 (A)	383	3	-3.829	-4.457	-4.706
Mutaties reeds genomen besluiten (B)	-298	-8	-175	401	791
Mutaties verwachte bijstellingen (C)	-489	-1.668	-483	-770	-743
Saldo begroting na besluiten en verwachte bijstellingen	-404	-1.673	-4.487	-4.826	-4.658

Mutaties loon- en prijsontwikkeling

Vervolgens zijn mutaties in beeld gebracht die samenhangen met loon-, prijs- en marktontwikkelingen. Hierbij is niet alleen gekeken naar de kostenontwikkeling. Ook is een inschatting gemaakt van de ontwikkeling van de baten. Zo is bijvoorbeeld bepaald wat de gemeente van het rijk voor ontvangt aan compensatie voor loon- en prijsontwikkeling (LPO) via de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Onderstaand een specificatie van mutaties en daaronder een nadere toelichting op de voornaamste posten:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2024	2025	2026	2027	2028
Ontwikkeling baten:					
Algemene uitkering gemeentefonds – LPO deel		1.597	1.800	1.883	1.814
Rijkbijdrage BUIG		120	120	120	120
Belastingen, heffingen en rechten		480	480	480	480
Overige baten		35	35	35	35
Subtotaal baten		2.232	2.435	2.518	2.449
Ontwikkeling lasten:					
Loonkosten (4,4%)		-460	-460	-460	-460
Subsidies (3,5%)		-210	-210	-210	-210
Overige budgetten (3,5%)		-280	-280	-280	-280
Verbonden partijen:					
GR Sociaal (aanne)me)		-600	-600	-600	-600
GR Dienst Gezondheid en Jeugd		-450	-450	-450	-450
GR SVHW		-34	-34	-34	-34
GR Omgevingsdienst ZHZ		-80	-80	-80	-80
GR Veiligheidsregio ZHZ		-43	-43	-43	-43
Service Gemeente Dordrecht		-70	-70	-70	-70
HVC (aanne)me)		-77	-77	-77	-77
Subtotaal lasten		-2.304	-2.304	-2.304	-2.304
Mutaties loon- en prijsontwikkeling 2025 (D)		-72	131	214	145

Ontwikkeling baten

Op basis van de uitwerking van de meicirculaire van het gemeentefonds is bepaald wat de gemeente aan financiële ruimte ontvangt om loon- en prijsontwikkeling in de begroting op te vangen. Daarnaast is ook berekend wat aan financiële ruimte ontstaat door het indexeren van de baten van lokale belastingen, heffingen en rechten. In deze opstelling is uitgegaan van een indexering van 3,5%, gebaseerd op informatie uit de meicirculaire 2024. Ook is een inschatting gemaakt van de ontwikkeling van de rijksbijdrage BUIG en overige gemeentelijke baten.

Indexering budgetten subsidies

Wij vinden dat subsidies niet als vanzelfsprekend verhoogd worden. Dat vraagt om een goede onderbouwing. Daarom stellen we voor om in de begroting rekening te houden met een budget of stelpost om dit op te kunnen vangen. Wij ramen deze post op € 210.000. Dat is gebaseerd op de indexering van 3,5%, gelijk aan de indexering van de algemene uitkering. Dit budget wordt alleen ingezet als door de aanvragers goed onderbouwd wordt dat bijstelling noodzakelijk is.

Verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen

Dit is gebaseerd op de informatie uit de ontwerpbegrotingen over 2025 van de gemeenschappelijke regelingen. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de inschatting van de ontwikkeling van de lasten van GR Sociaal is aangepast ten opzichte van de door de GR Sociaal bepaalde raming. De GR Sociaal is in de begroting uitgegaan van een dalende trend met betrekking tot zorg en dienstverlening. Dat achten wij, gezien de bijstellingen die vaak volgen op de primitieve begrotingen, niet realistisch. Wij zijn uitgegaan van een constante lijn.

Voor HVC is nog geen informatie bekend voor 2025. Wij gaan daarom uit van een indexering van 3,5%.

Loonkostenontwikkeling

De huidige cao-gemeenten loopt tot en met maart 2025. Er is nog niet bekend hoe de loonkosten daarna ontwikkelen. In dit overzicht is uitgegaan van een toename van de loonkosten van 4,4%. Dat is gebaseerd op de loonvoet sector overheid volgens de informatie uit de meicirculaire 2024.

Indexering overige budgetten

Dat betreft hoofdzakelijk budgetten voor de inkoop van goederen en diensten. Ook hier geldt dat we budgetten niet automatisch verhogen met compensatie voor inflatie, maar dat we er wel in de begroting rekening mee houden. Dat doen we door een stelpost op te nemen, die gedurende het jaar en begrotingsproces ingezet kan worden om budgetten waar nodig en onderbouwd, aan te passen aan prijsontwikkeling.

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo begroting na besluiten en verwachte bijstellingen	-404	-1.673	-4.487	-4.826	-4.658
Mutaties loon- en prijsontwikkeling 2025 (D)		-72	131	214	145
Saldo begroting na mutaties loon- en prijsontwikkeling	-404	-1.746	-4.356	-4.613	-4.514

Conclusie

Op basis van bovenstaande informatie blijft de financiële opgave ongeveer € 4,5 miljoen. Dit is ongeveer gelijk aan het beeld dat eerder is gedeeld bij de begroting 2024 en tijdens de informatieavonden. Gezien het relatief grote nadeel vinden wij het noodzakelijk om maatregelen voor te bereiden om het financieel evenwicht te herstellen. Met het pakket aan maatregelen verwachten wij de begroting 2025 weer sluitend te krijgen. Voor 2026 en de jaren erna verbetert het financieel perspectief, maar resteert nog een te realiseren opgave.

4. Maatregelen om tot een sluitende begroting te komen

Maatregelen om het financieel evenwicht weer te herstellen zijn in deze notitie gegroepeerd naar zes onderwerpen:

- Kostendekkendheid
- Samenwerkingen
- Sociaal domein
- Eigen organisatie
- Lastenverzwaring
- Fysieke ruimte

Per onderwerp volgt hierna een opsomming en een toelichting. Een meer gedetailleerd overzicht is in de bijlage bij deze nota opgenomen. De bijlage is een long list van de keuzemogelijkheden en de gevolgen daarvan weergegeven. Ook is hier inzicht gegeven in trajecten die nog lopen en mogelijk nog leiden tot besparingen en die dus nog niet zijn gekwantificeerd.

Keuzes met betrekking tot 2025 in relatie de jaren erna

Met de vaststelling van de perspectiefnota 2025 wordt richting gegeven aan keuzes die voor 2025 worden gemaakt. Dat betekent dat deze verder voorbereid worden. Met de vaststelling van de programmabegroting 2025 is dit dan formeel het kader voor 2025 en wordt inspanning gericht op het realiseren van deze opgave.

Er zijn ook al maatregelen in beeld gebracht die pas vanaf 2026 gaan bijdragen aan de financiële opgave. Hiervoor geldt dus dat met de vaststelling van deze nota de intentie vastligt om deze maatregelen te gaan effectueren. Tot die tijd kan er nog veel veranderen in de financiële positie van de gemeente. De afweging van maatregelen voor 2026 wordt in eerste instantie weer opnieuw gemaakt in de Perspectiefnota 2026 en is dan pas weer het nieuwe kader na vaststelling van de programmabegroting 2026.

Kostendekkendheid

In het collegeprogramma was al aangegeven dat we streven naar kostendekkende dienstverlening en tarieven. Afgelopen jaar is gewerkt aan verbetering van berekeningen van kostendekkendheid. We zien dat er op dit gebied nog stappen mogelijk zijn. Dat kan langs twee wegen worden gerealiseerd, namelijk door in te zetten op efficiency of een lager kwaliteitsniveau of door het verhogen van de tarieven. Bij afvalinzameling zien we vooralsnog weinig mogelijkheden de kosten te verlagen en daarom wordt voorgesteld het tarief te verhogen en 100% kostendekkend te maken. Onderstaand een overzicht van de maatregelen die hier onder vallen:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2025	2026	2027	2028
Kostendekkendheid:				
Meer kostendekkend maken leges dienstverlening	50	50	50	50
Meer kostendekkend maken bijdrage exploitatie warenmarkt	8	17	25	25
Afvalstoffenheffing 100% kostendekkend maken	150	150	150	150
Kostendekkendheid begraafrechten verhogen	160	160	160	160
Subtotaal maatregelen kostendekkendheid	368	377	385	385

Samenwerking

Een groot deel van de financiële geldstromen gaat eerst door de begroting van verschillende samenwerkingsverbanden. Wij verwachten daarom ook maatregelen van hen om bij te dragen aan de financiële opgave van de gemeenten. De voornaamste gemeenschappelijke regelingen hebben

daartoe een bestuursopdracht gekregen. Resultaten hiervan verwachten wij niet eerder dan per 2026 in te kunnen boeken. Deze zijn daarom nog niet in onderstaand overzicht opgenomen. Daarnaast zien wij mogelijkheden op andere gebieden de samenwerking of anders vorm te geven of om hier activiteiten te beëindigen of te beperken. Onderstaand een overzicht van maatregelen die nu in beeld zijn gebracht:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2025	2026	2027	2028
Samenwerking:				
Verminderen ureninzet voor advies door GR OZHZ	40	40	40	40
Anders organiseren taken GR Sociaal m.b.t. participatie	0	200	200	200
Verlagen bijdrage visitorsmanagement SWEK	0	36	36	36
Stoppen met regionale projectportfolio (innovatie) ICT / SGD	0	131	131	131
Verlagen activiteiten/bijdrage groeiagenda Smart Delta Drechtsteden	0	50	100	100
Overige maatregelen	15	12	12	12
Subtotaal maatregelen samenwerking	55	469	519	519

Sociaal domein

Het sociaal domein maakt een groot deel uit van de gemeentelijke begroting. Een deel daarvan is georganiseerd via gemeenschappelijke regelingen en daarnaast zijn er ook zaken lokaal georganiseerd. Beheersing van de lasten van het sociaal domein is complex. Het is lastig om de effecten van maatregelen te bepalen. De gemeente zet vooral in op goede voorliggende voorzieningen om zo zwaardere problematiek te voorkomen. Het is niet eenvoudig om te bepalen wat de juiste balans is. In vergelijking met andere gemeenten in de taakveldanalyse zien we dat ook terug. We geven meer dan de andere gemeenten uit aan voorliggende voorzieningen. We zien ook dat kosten aan de “achterkant” lager zijn dan bij de referentiegemeenten. Op basis van deze informatie denken wij voor 2025 maatregelen te kunnen nemen in voorliggende voorzieningen zonder afbreuk te doen aan onze strategische keuzes op dit gebied. Onderstaand een overzicht van de maatregelen die op dit gebied worden voorbereid:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2025	2026	2027	2028
Sociaal domein:				
Verminderen activiteiten combinatiefuncties, ABC-team	150	150	150	150
Minder subsidie voor activiteiten jongerenwerk	0	75	100	100
Versoberen activiteiten sociale basis	0	100	100	100
Verminderen subsidie en activiteiten SWA	13	63	63	63
Versoberen diensten bibliotheek	0	40	80	80
Afbouwen inloopvoorziening GGZ (Yulius)	25	50	75	75
Verminderen intensivering buurtaanpak	50	50	50	50
Bekostiging inloop Odensehuis uit specifieke uitkering (IZA-middelen)	67	67	0	0
Bekostiging jeugd POH uit IZA-middelen en lagere subsidie vanaf 2026	136	186	50	50
Stoppen met aanbieden busvervoer schoolzwemmen	13	13	13	13
Stoppen met matchingsbijdrage programma cultuureducatie	16	16	16	16
Overige maatregelen	28	28	28	28
Subtotaal maatregelen sociaal domein	497	837	724	724

Eigen organisatie / bedrijfsvoering

Een goede bedrijfsvoering is een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van ambities. We hanteren als uitgangspunt dat de personele formatie meebeweegt met de ambities. Het huidige pakket aan maatregelen leidt nog niet tot vermindering van de formatie. Daarnaast is de capaciteit

nodig om de bezuinigingen te realiseren. Wel zien we mogelijkheden keuzes te maken in de bedrijfsvoering en zo enkele besparing te realiseren. We zetten minder in op innovatie op ICT-gebied en worden wat dat betreft meer volgend in ontwikkelingen. Daarnaast wordt opleiding en organisatieontwikkeling meer gericht ingezet op persoonlijke ontwikkeling en enkele trajecten en kan op deze wijze het budget verlaagd worden. Ook wordt de inzet voor communicatie verlaagd of wordt dit op een andere wijze bekostigd. Onderstaand een overzicht van de maatregelen op dit gebied:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2025	2026	2027	2028
Eigen organisatie / bedrijfsvoering:				
Vermindering en anders bekostigen communicatie	100	125	150	150
Beperken inzet voor ontwikkeling en opleiding organisatie	50	50	50	50
Verlagen ambitie digitalisering en innovatie informatievoorziening	40	40	40	40
Laten vervallen budget wet open overheid	54	0	0	0
Verminderen beleidscapaciteit buitenruimte	10	10	10	10
Subtotaal eigen organisatie / bedrijfsvoering	254	225	250	250

Lastenverzwaring

We volgen de landelijke ontwikkeling van de woonlasten. We gebruiken daarvoor de informatie van COELO. We streven naar een gemiddelde positie op de ranglijst die door COELO worden opgesteld. Gelet op de opgaven waar veel gemeenten voor staan, verwachten wij dat er ruimte is om naast de algemene inflatieontwikkeling de OZB met 2,5% kunnen worden verhoogd. Daarnaast stellen wij voor om ook de toeristenbelasting te verhogen. Onderstaand een overzicht van de maatregelen voor lastenverzwaring:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2025	2026	2027	2028
Lastenverzwaring:				
Verhogen OZB woningen met 2,5% bovenop inflatieontwikkeling	75	75	75	75
Verhogen OZB niet woning met 2,5% bovenop inflatieontwikkeling	90	90	90	90
Verhogen tarieven toeristenbelasting	30	30	30	30
Verhogen huur aan GR Souburgh voor sportvoorzieningen	8	8	8	8
Subtotaal lastenverzwaring	203	203	203	203

Onderstaand ook een overzicht van de ontwikkeling van de lokale lastendruk:

Tarieven in €	Meerpersoonshuishoudens						
	Tarief 2023	Tarief 2024	Mutatie 2024	in %	Tarief 2025	Mutatie 2025	in %
Onroerendezaakbelasting	389	405	17	4,3%	430	24	6,0%
Rioolheffing	159	169	10	6,0%	185	16	9,5%
Afvalstoffenheffing	418	449	31	7,3%	482	34	7,5%
Subtotaal	966	1.022	57	5,9%	1.096	74	7,2%
Tegemoetkoming	-75	-40	35		-40	0	
Totaal	891	982	92	10,3%	1.056	74	7,5%
COELO ranglijst, gecorrigeerd	112	173					
Landelijk gemiddelde	944	994	50	5,3%			

De lokale belastingen nemen, zonder rekening te houden met de tegemoetkoming, voor 2025 met 7,2% toe. Deels wordt dat veroorzaakt door algehele inflatieontwikkeling. Daarvoor worden tarieven 3,5% verhoogd. Daarnaast is bij het vaststellen van het stedelijk waterplan besloten het tarief de eerste jaren extra te verhogen. De afvalstoffenheffing was nog niet 100% kostendekkend. Nu wordt

voorgesteld om wel te rekenen met volledig kostendeekkende tarieven, waardoor deze met 7,5% stijgt. Gelet op de algehele ontwikkeling van de lokale belasting en de samenloop van eerdere besluiten daarover en voorstel die in deze nota zijn uitgewerkt, stellen wij voor om ook voor 2025 een eenmalige tegemoetkoming van € 40 per huishouden als korting op de belastingaanslag op te nemen. Hierdoor nemen de lokale belasting met 7,5% toe ten opzicht van 2024.

Fysiek domein

Tot slot zijn er ook enkele maatregelen in beeld gebracht met betrekking tot de buitenruimte of het fysieke domein. Mede gelet op de informatie uit de taakveldanalyse, de recente actualisatie van de beheerplannen en het feit dat een deel van de kosten worden gedekt uit belastingen (heffingen), zijn deze maatregelen in totale omvang beperkt. Onderstaand een overzicht hiervan:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2025	2026	2027	2028
Fysiek domein:				
Stoppen met activiteiten/budget voor ondernemerswensen	31	31	31	31
Stoppen met activiteiten/budget voor wijkwensen	25	25	25	25
Verlagen budget groenrenovaties en anders financieren	50	50	50	50
Aanbod speelvoorzieningen geleiden versoberen/reduceren	25	25	25	25
Verlagen budget voor verkeerskundige aanpassingen	17	17	17	17
Subtotaal fysiek domein	148	148	148	148

Samenvatting

Onderstaand een samenvatting van de financiële gevolgen van de maatregelen en de ontwikkeling van het saldo van de begroting inclusief deze maatregelen:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2024	2025	2026	2027	2028
Samenvatting maatregelen:					
Maatregelen kostendeektheid		368	377	385	385
Maatregelen samenwerking		55	469	519	519
Maatregelen sociaal domein		497	837	724	724
Maatregelen eigen organisatie / bedrijfsvoering		254	225	250	250
Maatregelen lastenverzwaring		203	203	203	203
Maatregelen fysiek domein		148	148	148	148
Totaal maatregelen (E)		1.525	2.259	2.229	2.229
Saldo begroting na mutaties loon- en prijsontwikkeling	-404	-1.746	-4.356	-4.613	-4.514
Prognose saldo begroting na maatregelen	-404	-221	-2.097	-2.384	-2.285
Dekking incidentele korting AU 2025 uit algemene reserve		675			
Prognose saldo begroting structureel na maatregelen	-404	454	-2.067	-2.334	-2.235

Incidentele korting algemene uitkering 2025

Via de meicirculaire 2024 zijn gemeente geïnformeerd over een eenmalige korting op de algemene uitkering in 2025. Voor Alblasserdam betekent dit dat er ongeveer € 675.000 minder wordt ontvangen. Rijk en VNG hebben in overleg met provincies afgesproken dat deze korting als incidentele post mag worden gezien. Wij hanteren het uitgangspunt dat incidentele posten in de begroting worden afgewikkeld met reserves, zodat het saldo van de begroting zoveel mogelijke een weergave is van het saldo van de structurele posten. Wij stellen daarom voor deze incidentele post te onttrekken aan de algemene reserve. Wij verwachten hierdoor voor 2025 een sluitende begroting te kunnen presenteren. Onderstaand nog wel een overzicht van enkele kansen en risico's die daarbij in ogenschouw genomen dienen te worden.

Kansen en risico's

Hierbij een overzicht van enkele kansen en risico's die nog niet zijn meegenomen of waarvan de effecten nog niet bekend zijn:

- Over 2024 is geen informatie over het lopende jaar ontvangen van de GR DG&J en de eventuele meerjarige doorwerking daarvan.
- De mutaties in kapitaallasten van investeringen zijn nog niet geactualiseerd. Dat volgt in het begrotingsproces. Dan wordt ook opnieuw een inschatting gemaakt van de financieringsbehoefte en de ontwikkeling van de rentelasten. Uitwerking kan zowel voor- als nadelig uitwerken in de begroting.
- Het rijk heeft het voornemen uitgesproken om het aan specifieke uitkering te verminderen en dit over te hevelen naar de algemene uitkering met een korting. Gemeenten hebben dan wel meer vrijheid om te bepalen waar het aan besteed wordt, maar het totale bedrag gaat dan wel afnemen, waardoor mogelijk nieuwe of aanvullende keuzes moeten worden gemaakt.
- De gemeente wordt voor 2025 gecompenseerd voor het besparingsverlies op de ontwikkeling van de kosten van jeugdhulp. Daarnaast mag op basis van de landelijke hervormingsagenda jeugd een besparing in de begroting worden opgenomen. Dat mocht eerder ook al. Wij hadden deze bepaald op 75% op basis van een eerdere richtlijn van de financieel toezichthouder. Op basis van recente informatie mag dit worden verhoogd naar 100%.
- Het rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten in relatie tot de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de) Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Hiervoor wordt gekeken naar de opties van een Bijzondere Fonds Uitkering of een constructie als de BUIG (bijstand). Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm wordt onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Het rijk heeft in de Voorjaarsnota vanaf 2026 alvast een reservering opgenomen voor een aanvullende indexering voor demografie boven op de indexerings-systematiek. Het streven is dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zijn. In de meicirculaire 2024 is deze reservering nog niet verwerkt. Mogelijk is als gevolg hiervan een compensatie te verwachten. Hier staat tegenover dat in ons meerjarenperspectief geen groei aan kosten Wmo hebben geraamd.

5. Begrotingsuitgangspunten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de uitgangspunten voor de uitwerking van de begroting 2025. Deze zijn vooral technisch van aard. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk inzicht gegeven in de ontwikkeling van de woonlasten van meerpersoonshuishoudens op basis van de informatie uit deze nota.

Bij het opstellen van de Begroting 2025 wordt voorgesteld de volgende uitgangspunten te hanteren:

Onderwerp	Uitgangspunten voor de Begroting 2025
Personele budgetten	Uitgangspunt is dat de loonkostenontwikkeling conform de cao van gemeenten wordt gevolgd. De huidige CAO loopt tot 31 maart 2025. Er is dus nog geen duidelijkheid over de ontwikkeling voor 2025. Zonder nadere informatie gaan wij uit van de ontwikkeling van loonkosten conform de informatie die in de circulaire van het gemeentefonds is opgenomen. Voor 2024 is dat op basis van de meircirculaire 4,4% (loonvoet sector overheid).
Prijzontwikkeling materiële budgetten	Door inflatie stijgen de kosten. Dat geldt ook voor goederen en diensten die we inkopen. In de begroting 2024 zijn veel budgetten voor goederen en diensten constant gehouden en niet meegegroeid met deze ontwikkeling. Dat kon veel gevallen ook, omdat er soms nog wat ruimte was of omdat deze net opnieuw onderbouwd en aangepast waren met de actualisatie van bijvoorbeeld beheerplannen. Voor 2025 houden we rekening met noodzakelijke aanpassing van de budgetten voor goederen en diensten. We verhogen niet automatisch de budgetten, maar we reserveren deze op een stelpost die gedurende het begrotingsproces of gedurende het jaar kan worden aangewend indien uit onderbouwing blijkt dat indexering nodig is.
Subsidies	Voor subsidies houden we rekening met een indexering van 3,5%. Dit wordt niet automatisch toegekend. Een gewenste of noodzakelijke onderbouwing dient te worden onderbouwd.
Rente	De uitkomst van het renteschema die in de paragraaf financiering van de begroting wordt opgenomen en wordt geactualiseerd is bepalend voor de rente die gerekend wordt over investeringen. Over 2024 is nog uitgegaan van 1,2%. Komende jaren zijn veel investeringen gepland en hierdoor ontstaat ook weer nieuwe financieringsbehoefte. De markrente is afgelopen jaar redelijk stabiel gebleven, maar nog altijd hoger dan leningen die enkele jaren geleden afgesloten werden. Als gevolg hiervan wordt de rekenrente mogelijk verder naar boven bijgesteld. Dit kan dan gevolgen hebben voor het saldo van de begroting en voor de kostendekkendheid van lokale heffingen.
Woonlasten/lokale belastingontwikkeling	De ontwikkeling van de woonlasten bestaat uit meerder onderdelen. Eén ervan is de algemene inflatieontwikkeling. Daarvoor hanteren we een index van 3,5%. Daarnaast wordt voorgesteld voor 2025 de OZB met 2,5% extra te verhogen. De OZB neemt dan met 6,0% toe. De rioolheffing neemt toe met 3,5% algemene index en 6,0% stijging conform het stedelijk waterplan. Waardoor de heffing met 9,5% stijgt. De afvalstoffenheffing stijgt met 3,5% algemene index en aanvullend percentage om de heffing 100% kostendekkend te maken. Wij schatting die aanvulling in op 4%, waardoor de afvalstoffenheffing stijgt met 7,5%. Een overzicht van de ontwikkeling van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens is in het vorige hoofdstuk opgenomen.
Taakvelden	De begroting van de gemeente is opgebouwd uit taakvelden en deze zijn gekoppeld aan programma's. We zien dat budgetten soms nog niet in het juiste taakveld staan. Dit kan voor komende begroting nog leiden tot enkele verschuivingen. Daarbij wordt ook kritisch gekeken naar de overhead, zodat voor de berekening van de kostendekkendheid van lokale belastingen wordt gerekend met een zuiver omslagpercentage.

6. Van Perspectiefnota naar begroting

Algemene beschouwingen

Deze Perspectiefnota wordt behandeld in de raad tijdens de Algemene beschouwingen op 9 juli 2024. De Algemene beschouwingen zijn ook het moment voor de raad om richting te geven aan het college over de mate waarin het aan de knoppen, zoals het weerstandsvermogen, de lokale lasten, het ambitieniveau en het voorzieningenniveau in het dorp, kan draaien richting een sluitende begroting.

In deze Perspectiefnota 2025 is een structureel sluitend perspectief voor 2025 opgenomen. Voor 2026 en de jaren erna zijn nog maatregelen nodig. Dit wordt gedurende 2025 in de aanloop naar de Perspectiefnota 2026 nader in beeld gebracht.

De behandeling van de begroting 2024 staat gepland op dinsdag 5 november 2024. Voorafgaand aan de behandeling van de Begroting 2024 zal de raad afzonderlijk worden geïnformeerd over de effecten van de septembercirculaire 2024.